

- Se punctează orice modalitate de rezolvare corectă a cerințelor.
- Nu se acordă punctaje intermediare, altele decât cele precizate explicit în barem. Nu se acordă fracțiuni de punct.
- Se acordă zece puncte din oficiu. Nota finală se calculează prin împărțirea la zece a punctajului total acordat pentru lucrare.

I. TÉTEL

(30 punct)

a. A cím keltette érzések, gondolatok

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz *5 pont* (pl. A cím keltette előfeltevése, az elalvás előtti búcsúzás, elköszönés állapota; a megpihenés gondolatának többértelmősége; a fáradságtól való megpihenés; a végső pihenés, a halál; hangulati kettősség, az álombamerülés előtti ernyedtt állapot; a halál előtti lemondás, kimerültség stb.), érvényes, de csak részben kifejtett válasz *4 pont*, részben érvényes, kifejtett válasz *3 pont*, részben érvényes, részben kifejtett válasz *2 pont*, kísérlet a válaszadásra *1 pont*.

b. A vershelyzet jellemzői

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz *5 pont* (pl. A „Jó éjszakát!” cím által meghatározott körülmény; a vers helyzetrögzítéssel való indulása: az inga lassú, tétova mozgása, a pihenésre vágyó esti hangulat képe; az álombamerülés előtti állapot; a versbeszélő fáradsága; a versírás tétovasága, a takarón szétterülő papírlapok szerepe stb.), érvényes, de csak részben kifejtett válasz *4 pont*, részben érvényes, kifejtett válasz *3 pont*, részben érvényes, részben kifejtett válasz *2 pont*, kísérlet a válaszadásra *1 pont*.

c. A „Pihenjünk” felszólítás értelmezése

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz *5 pont* (pl. A cím és a többször ismétlődő „Pihenjünk” felszólítás kapcsolata; az 1. vsz. a költő fáradságát érzékelteti, vágyik a napi robot után pihenésre; „az inga lassú fénye” költői jelző, a „tétován jár” megszemélyesítés is ezt fejezi ki; az álomba merülés előtti elernyedtt hangulatot, a megnyugvás vágyát a „Megenyhül a robot,/Mint ahogy szépen súlya vész a kőnek” hasonlat is megerősíti; az első jelentésszint a nap végi pihenés, a második jelentésszint a végső nyugalom, a halál; a 2. szakaszban megismétlődő felszólítás a költői alkotómunkára, az írásra vonatkozik; a költői hivatásba való megingott hit; a versköltés értelmetlensége, hiábavalósága; a „Pihenjünk” és az „Aludjunk” rokon értelmű kifejezések jelentésbeli egymásrajátszása; búcsú az élettől és a költészettől stb.), érvényes, de csak részben kifejtett válasz *4 pont*, részben érvényes, kifejtett válasz *3 pont*, részben érvényes, részben kifejtett válasz *2 pont*, kísérlet a válaszadásra *1 pont*.

d. Az elégia jellemzői

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz *5 pont* (pl. Közvetlen hangú búcsúvers; létösszegzés; halál előtti számvetés; csendes lenyugvás, belenyugvó fájdalom érződik; rezignáció jellemzi; a pihenés fogalom jelentéssíkjainak váltakozása; a vers végi „jó a kor” reménye, optimizmusa; végső megnyugvás, a halál; *abab* - keresztrímekek jelenléte; jambikus lüktetésű sorok stb.), érvényes, de csak részben kifejtett válasz *4 pont*, részben érvényes, kifejtett válasz *3 pont*, részben érvényes, részben kifejtett válasz *2 pont*, kísérlet a válaszadásra *1 pont*.

Tökéletesen összefüggő szöveg, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat

5 pont

összefüggő szöveg, logikus gondolatmenet, részben helyes fogalomhasználat *4 pont*, helyenként töredezett gondolatmenet, helyes fogalomhasználat *3 pont*, logikus gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat *2 pont*, töredezett gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat *1 pont*.

Helyesírás

5 pont

Bármilyen, a javítókulcstól eltérő helyes válasz maximális pontot ér.

II. TÉTEL **(30 pont)**

1. Konkrét, explicit információk felismerése és visszakeresése. Minden helyes társítás 1 pontot ér. Több társítás esetén a válasz érvénytelen. Helyes válaszok:

Évszámok:	Események:
1915	Megírta első prózai művét.
1911	Megkezdte tanulmányait az oxfordi egyetemen.
1916	Részt vett az első világháború harcaiban.
1937	Megjelent <i>A hobbit</i> című regénye.
2003	<i>A király visszatér</i> 11 Oscar-díjat kapott.

5 pont

2. A kommunikációs funkció (ismeretközlés) megnevezése – 2 pont. Indoklás – 3 pont **5 pont**

3. Konkrét, explicit információk felismerése és visszakeresése, a szövegben lévő logikai és tartalmi kapcsolatok, összefüggések felismerése. Rövid válasz megfogalmazása a következő részletek információi alapján: „*Már középiskolás korában megmutatkozott kiváló nyelvérzéke, nyelvek iránti rajongása, érdekelték a középkori nyelvek, mint az óangol és középangol, a gót, sőt a walesi és a finn nyelv is. [...] Már ezekben az években foglalkozott mesterséges nyelvek kialakításával, élete során összesen tizenöt mesterséges nyelvet hozott létre, köztük A Gyűrűk Ura quenya és sindarin tündenyelvét, emellett tucatnyi valóban létező nyelven beszélt folyékonyan.*”

5 pont

4. Témához való igazodás (a szöveg információira való hivatkozás) **5 pont**

Az érvelő szöveg követelményeinek betartása **5 pont**

Logikus gondolatvezetés, szövegkohézió, nyelvi igényesség, helyesírás **5 pont**

Megjegyzés: A feladatok sorrendjének betartása nem kötelező. A terjedelem nem befolyásolja a pontozást.

Bármilyen, a javítókulcstól eltérő helyes válasz maximális pontot ér.

III. TÉTEL **(30 pont)**

a. A választott alkotás műfaji sajátosságai **5 pont**

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz **5 pont**

(pl. Móricz Zsigmond: *Tragédia*)

realista novella, naturalista vonásokkal; rövid terjedelmű epikus alkotás, korlátozott tér- és időszerkezet, kevés szereplő, csattanószerű zárlat; a realizmus sajátosságai: a főszereplő Kis János, típusszereplő, zsellérparaszt, szegény, kilátástalan, ingerszegény, sivár sors, a szegénység lesújtó ereje; helyszín: falusi, paraszti környezet, elszigeteltség, a fejlődés lehetetlensége; emberi kapcsolatok: kommunikáció hiánya, szegényes szókincs, vulgáris kifejezőmód; a társadalmi osztályok egymáshoz való viszonyának bemutatása: paraszt – gazda, hierarchikus viszony, alárendeltség; naturalista jelleg: ösztönszerű magatartás, a főszereplő mohó, egyetlen vágya az életben jól lakni, erőszakos, megveri feleségét; érzelmi hiány jellemzi: nem osztja meg fiával az ételt, nem gondoskodik róla; döntései ösztönszerűek: házasságkötése, gyermekvállalása a falubeli szokásrend következményei; elbeszélői magatartás: objektív, tárgyilagos, távolságtartó elbeszélő stb.,

Kosztolányi Dezső: *Édes Anna*

lélektani, egzisztenciális regény: metonimikus és metaforikus történetalakítás érvényesül a műben, a mottó jelentősége: latin nyelvű mottó jelenik meg, ennek előreutaló szerepe van a mű keretében, a szenvedőkért, főként Édes Annáért szól; a keretfejezetek jelentősége, a szóbeszéd szerepe a mű világában, a késleltetés fontossága Anna megjelenítésében, a sűrítés eljárása; a regény helyszínére jellemző a sokszínűség, a tagoltság, fontos a terek szimbolikus jelentősége; előtérben áll a lélektaniség, a tudatalatti elfojtások önpusztító jellege; a regényben megfigyelhetőek az egzisztenciális problémák: az elidegenedés, az érzéketlenség, a szerepjátékok; a realista regény sajátossága: társadalmi és anyagi helyzet: Vízny úr minisztertanácsos, majd államtitkár-helyettes, háztulajdonos; lélektaniség: Víznyé lelki alkata, elfojtott fájdalma, cselédeivel való viszonyának problematizálása, és kényszeres gyűjtögetése; a tudatalatti tartalmak, álmok, gesztusok előtérbe kerülése stb.,

Krúdy Gyula: *A hídon*

klasszikus modern lírai novella, szimbolista, impresszionista, szecessziós stílus, emlékezés alaphelyzete: Szindbád egykori fiatal énjét akarja felkeresni, elvagyódás, álmodozás állapota; az

emlékkép szerepe a történet elindításában, nem lineáris, előrehaladó, hanem az eseményeket az emlékező tudat belső ideje szervezi; az anekdotikus csattanó elmarad: Szindbád nem fedi fel kilétét; nyitottság, ismétlés, helyettesítés eljárásai, alakmásos technika, részletező elbeszélésmód, az elbeszélés harmadik személyű, az elbeszélő mindentudó, de nézőpontja nem rögzített, többnyire az emlékező Szindbád szólását jeleníti meg stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,
részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont,
részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,
kísérlet a válaszadásra 1 pont.

b. A tér- és időszerkezet jellegzetességei

5 pont

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz 5 pont

(pl. Móricz Zsigmond: *Tragédia*)

Realista helyszínábrázolás, falusi/paraszti környezet: elszigetelt, zárt, sajátos hagyományok szerint működő világ; mező: Kis János és a közösség viszonyát bemutató tér, János a közösség peremén él, nem ápol társadalmi kapcsolatokat, nem képes beilleszkedni, ezzel ellentétben jelenik meg a többi munkás viselkedése: egymással jó viszonyban vannak, együtt dolgoznak, szórakoznak, felismerik a mindennapi élet szépségét, a nehéz körülmények közötti boldogság pillanatait; János és fia viszonya: János nem gondoskodik fiáról, megeszi előle az ételt, az étel ösztönös birtoklásának kényszere erősebb benne a gondoskodás gesztusánál, nincs követendő modellje a szeretet kifejezésére; Kis János otthona: a főhős és családja közötti viszony kibontakozásának tere: házasságukra az ösztönszerűség jellemző: Kis János erőszakos, megveri feleségét, kapcsolataikra a kommunikáció hiánya jellemző; a lakodalom helyszíne: nevetséges célokért küzd, küzdelme kényszeres, tetteit és cselekedeteit a küzdelem határozza meg, szembesül a felvállalt feladattal, megküzd az ételekkel és saját korlátaival is; a ház melletti eperfa: Kis János halálának helyszíne, félreeső, elszigetelt, melléktér, értékvesztett életének, halálának érzékeltetője; időszerkezet: lineáris/folyamatos időkezelés jellemző, az események kronologikus rendben bontakoznak ki, az idősíkok jelentésképző szerepe; múlt: János emlékképei (pl. lakodalom, apja halála), mindkettő a szereplő mohóságát érzékelteti, jelen: Kis János terve „ma kieszem a vagyonából”, felvállalt feladat, szintén a mohó vágyak kifejezése, jövő: fia magatartása, ösztönszerű lény, nincs kilátás a változásra; az események időtartama egy nap „Mindenki a Sarudy-lány holnapi lakodalmáról beszélt.”; a rövid idő a főhős teljes életének küzdelmét, válságát hozza felszínre, a lakodalom alkalmat ad arra, hogy életének történéseit felnagyítsa, átértelmezze stb.,

Kosztolányi Dezső: *Édes Anna*

Krisztinaváros, gazdag környék, Vizek polgári háza: zárt, belső tér, jelképes értelmű, nyomasztó hatást keltő helyszín, Édes Anna folyamatos bezártságát, lehetőségeinek hiányát, fizikai és érzelmi korlátozottságát fejezi ki, Anna számára börtön, az ő ismétlődő, már-már monotonná váló munkájának helyszíne, amelyben még s szagok is zavarják; Anna lakhelye, a konyha: szűk tér, alárendeltséget érzékeltető helyszín, társadalmi rangját, státusát fejezi ki; külső terek: utca, bíróság, a külvilág, a közösség nézőpontját érvényesítő helyszínek, könyörtelenség, pletyka, ítélezés; időkezelés: a történet 1919 nyarán kezdődik, 1922-ben ér véget. A társadalmi osztályok házon belüli viszonyára rávetül a kinti világ hatalomváltása (pl. Ficsor hirtelen felbátorodik, Vizek folyamatosan a politikai változásokra összpontosít, és nem akarja észrevenni a házon belüli történéseket, Vizek igyekszik fenntartani a régi rend látszatát) Anna története kilenc hónap alatt bontakozik ki, jellemző a linearitás, a késleltetés, kronologikus rend az események kibontakozásában stb.,

Krúdy Gyula: *A hídon*

jelképes helyszínek: török bazár, híd, múltbeli város, cukrászda; a török bazár: külső tér, nyilvánosság, sokaság, dinamikusság, Szindbád kapcsolata a külvilággal; a híd: átjárást biztosító, összekötő kapocs a jelen és a múlt között; a kisváros: a főhős múltjának, szubjektív emlékeinek kivetülése, katonaéveinek helyszíne, fiatalság, bátorság, kalandok, szerelem; a cukrászda: a kedves, a szerelem, ugyanakkor a valósággal való szembesülés helyszíne is; a medalion, mint tükör-metafora: önmagával, az idő múlásával való számvetés, érzékeltetője mindannak, ami nem része a főszereplő létének: pl. család, gyermekek, leszármazottak; időkezelés: alinearitás, nem folyamatos, a főszereplő belső emlékei szervezik az eseményeket, nem a kronológia; belső, szubjektív idő; emlékezés alaphelyzete: időutazás a múltba, valamely helyzet, személy, hangulat

megkeresése; elvesztett boldogság, harmónia, elmulasztott lehetőségek felidézése; a halál perspektívájából az élet, az emlékek felértékelődése; a nők, asszonyok emléke, boldogsága; a pillanat átélésének vágya; emlékkép: városka, A. Marchali cukrászda; emlékező Szindbád tudata; alakmások: fiatal tiszt, pápaszemes öregúr; elbeszélte emlékezés; az idő motívumát érzékeltető tárgyak: toronyóra, medalion; ellentétek: álom/emlékezés–valóság, múlt–jelen; állandóság–változás; az örök változatlanóság csak káprázat, a boldogság múlandó, a múlt visszafordíthatatlansága stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,
részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont,
részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,
kísérlet a válaszadásra 1 pont.

c. A sorsát elfogadó/el nem fogadó egyén jellembrázolása

5 pont

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz 5 pont

(pl. Móricz Zsigmond: *Tragédia*

realista, naturalista emberkép; főszereplő Kis János, zsellérparaszt, házas ember, felesége és egy gyermeke van; külső tulajdonságainak naturalisztikus jellege, az elembertelenítés eszközei: erős állkapocs, alacsony homlok, merev tekintet; egyetlen célja kienni a vén Sarudyt vagyonából, életében egyszer végre jól lakni, a naturalista művekben gyakran tematizált, kisszerű, törekvés; a társadalom peremén élő személy, munkatársai kirekesztik, elutasítják, mogorva, lázad, háborog, nem akarja elfogadni sorsát, de megoldani sem képes azt, elutasítja a szegénységet, a kilátástalanságot; vágyakozása ösztönszerű cselekedetekben teljesedik ki: belerúg az edénybe, éjszaka nyugtalan, forgolódik, mindez érzékelteti szorongását; családját nem szereti, nem tiszteli: fiáról nem gondoskodik, elutasítja őt, feleségét megveri, lekezeli, kiüresedett, sivár házastársi kapcsolat; különc viselkedése eltér a társadalomban elfogadott magatartásformáktól, neve jelképes értelmű, beszélő név: a „kis” jelzőként társadalmi rangjára, származására utal, de ugyanakkor kisszerűségét, jellege alantasságát is érzékeltetheti, a János egy gyakori, jól ismert magyar férfinév, tehát a főszereplő neve által sem emelkedik ki a láthatatlanságból; jellemének naturalista vetületei: ösztönszerű magatartása: mohó, zaklatott, erőszakos; Kis János halála is ösztönszerűségét érzékelteti: „Dögölj meg kutya”, utolsó szavai, saját helyzetére vonatkoztatható szavak, érzékeltetik értékvesztett életmódját, sorsát stb.,

Kosztolányi Dezső: *Édes Anna*

a főszereplő Édes Anna példás cselédlány, Vizedék otthonában dolgozik, csendes, visszahúzódt jellem, nem tud kommunikálni, nem tárja fel érzelmeit, eltűri Vizedé szeszélyeit; munkája mintaértékű, elnyeri a Vized család tetszését; kapcsolata Patikárius Jancsival a tapasztalatlan lány szeretethiánya, félreérti a közeledést, hagyja, hogy Jancsi, a család megbecsült rokona kihasználja őt, gyermeket vár Jancsától, aki nem vállalja fel sem a kapcsolatot, sem a gyermeket, meg akar szabadulni tőle, porokat hoz, Anna elvetél, érzelmeit, lelki konfliktusát nem képes feloldani/megoldani, elnyomja érzéseit, a folyamatos elutasítás, az egzisztenciális magány és a kiút hiánya labilissá teszi; a regény zárata: a gyilkosságok elkövetése, az elfojtott indulatok felszínre törését érzékeltetik, sorsát nem tudja elfogadni, azonban megoldani sem képes lelki konfliktusait, ezek eluralkodnak rajta, ez a lelkiállapot eredményezi tetteit; Moviszter szerepe a regény zárlatának értelmezésében, a szócső szerepköre.

Krúdy Gyula: *A hídon*

a főszereplő Szindbád, idős hajóskapitány, kalandos életmód, a hajó mint sorsszimbólum, az utazás, életút, tapasztalatszerzés motívuma, hódító, különböző szerelmi viszonyok megtapasztalója, fiatal katonaként, udvarlóként, csábítóként jelenik meg, az önmeghatározás egyik lehetősége; sorsát elfogadó jellem, az apaság tapasztalatának lehetősége jelenik meg, amely azonban nem teljesedik ki, kívülről szemléli saját életét, nem alakítja azt; jelképes szereplő stb.)

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,
részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont,
részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,
kísérlet a válaszadásra 1 pont.

d. A mű stílusjegyei

5 pont

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz, a témát meghatározó sajátossága 5 pont

(pl. Móricz Zsigmond: *Tragédia*

realista-naturalista irányszat jellegzetességeinek felismerése; realizmus: valóságosság, a társadalmi viszonyok ábrázolása: pl. Kis János zsellérparaszt, a paraszti réteg képviselője, Sarudy Pál földbirtokos, gazda, jó módú; hierarchikus viszony, a paraszti réteg alávetettsége ellentétben a gazdagok felsőbbrendűségével; típuszereplő bemutatása: Kis János a falusi parasztember típusa, különc, a társadalom normáitól eltérő jellem, elzárkózik a társadalomtól, nem ápol emberi kapcsolatokat, az emberi érzelmek hiánya, ösztönember: pl. apja halálának felidézése; helyszín: falusi, paraszti környezet, elszigeteltség, elmaradottság, kilátástalan, sivár életmód, a fejlődés lehetetlensége; elbeszélői magatartás: külső, objektív, tárgyilagos elbeszélési mód; naturalista jelleg: mohóság, az étel utáni vágyakozás, erőszakos cselekedetek, goromba magatartás, elégedetlenkedés, alantas megnyilvánulások stb.,

Kosztolányi Dezső: *Édes Anna*

klasszikus modernség jellegzetességei: a lélekábrázolás realista jellege, Édes Anna lelki folyamatainak előtérbe kerülése, Kosztolányi: az ember önmaga számára sem kiismerhető viselkedését tudatos énjé mellett a tudatalatti, elfojtott, ki nem mondott tartalmak is meghatározzák; a lét ürességének, a szereplők egymástól való elidegenedésének ábrázolása; szerepjátékok, a státusok megingása okozta bizonytalanság, presztízvesztés, önmaguk vállalásának hiánya, torz képe; kommunikációhiány, a gesztusok, érzéki benyomások szerepe stb.,

Krúdy Gyula: *A hídon*

a klasszikus modernség jellegzetességei: az emlékezés folyamatát ábrázolja; az emlékezés öröme, az újraélés élménye: részleteknél való elidőzés, impresszionista, szecessziós leírás: színek, hangok, illatok érzékletes képei, benyomásai; líraiság; képzettársítások: egy-egy szín, illat, hang idézi fel az emléktartalmat pl. a kisváros leírása, sarkantyú pengése, biliárdgolyók; látomásszerűség, álomszerűség, szimbolikus alakok, Szindbád alakmásai: fiatalkori és öregkori énjé pl. sarkantyús tiszt, pápaszemes öregúr stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont,

részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszadásra 1 pont.

Az értekezés tartalmi és formai jegyeinek betartása, logikus gondolatmenet, szövegkohézió, helyes fogalomhasználat **5 pont**

Összefüggő szöveg, a feladatsor által közvetített értelmezési szempontokhoz való igazodás/ezeknek egyéni szempontokkal való kiegészítése, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat, az értekezés tartalmi és formai jegyeinek betartása 5 pont,

összefüggő szöveg, a feladatsor által közvetített értelmezési szempontokhoz való igazodás/ezeknek egyéni szempontokkal való kiegészítése, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat, az értekezés tartalmi és formai jegyeinek részleges betartása 4 pont,

helyenként töredezett gondolatmenet, helyes fogalomhasználat 3 pont, helyenként töredezett gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat 2 pont,

töredezett gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat, kísérlet a válaszadásra 1 pont.

Helyesírás

5 pont

Bármilyen, a javítókulcstól eltérő helyes válasz maximális pontot ér.